

De minister van Economische Zaken
t.a.v. de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2025 EK Den Haag

Uw brief van 12-12-2016

Uw kenmerk DGETM-EO/16162110

Ons kenmerk 1204437/1215471

Behandeld door

Telefoon 14 0522

Bijlage(n) 1

Datum **28 MAART 2017**

Onderwerp Advies winningsplan De Wijk Fase 2

Geachte minister,

Op 12 december 2016 ontvingen wij van u het verzoek tot het uitbrengen van advies over het winningsplan De Wijk Fase 2 van de Nederlandse Aardoliemaatschappij B.V. (NAM).

Gezamenlijke advies.

U heeft eveneens advies gevraagd aan het Waterschap Drents Overijsselse Delta, de provincies Drenthe en Overijssel en de gemeenten Staphorst, De Wolden en Hoogeveen. Wij hebben intensief met deze partijen samengewerkt en ons advies afgestemd. Het resultaat van deze afstemming is het als bijlage bijgevoegde gezamenlijke advies.

Aandachtspunten

In het bijzonder vragen wij u aandacht voor de onderwerpen bodemdaling, gevolgen voor de waterhuishouding en communicatie.

Gaswinning stopzetten bij grotere bodemdaling.

De gaswinning moet direct worden stopgezet als blijkt dat de daadwerkelijk optredende bodemdaling meer is dan voorspeld. Het risico van bodemdaling wordt beheersbaar als u deze voorwaarde opneemt in uw besluit.

De omvang van de bodemdaling is onzeker.

Op basis van het winningsplan wordt het verloop van de bodemdaling als gevolg van de gaswinning ingeschat met een bijbehorend maximum en onzekerheidsmarge. Deze bodemdaling is aanvaardbaar. Echter, uit de adviezen van TNO en SodM blijkt dat er onzekerheden zijn, die een grotere bodemdaling kunnen veroorzaken dan nu voorspeld. Deze mogelijk extra bodemdaling is voor ons onacceptabel. Om vroegtijdig deze mogelijke extra bodemdaling te kunnen voorkomen is monitoring van de bodemdaling essentieel (vinger aan de pols).

De gevolgen voor de waterhuishouding vragen om afstemming met de regio.

De gaswinning kan pas aanvangen nadat decentrale overheden de keuze hebben gemaakt op welke wijze de waterhuishoudkundige effecten van de bodemdaling worden opgevangen.

De waterhuishoudkundige effecten van het winningsplan zijn op hoofdlijnen in beeld gebracht. Voor het opvangen van deze effecten zijn er twee mogelijkheden: mitigeren, of adapteren. De keuze daartussen heeft uiteenlopende gevolgen voor het grondgebruik in onze regio. Een keuze tussen deze twee mogelijkheden moet in de regio worden gemaakt. Met de NAM moeten daarbij afspraken worden gemaakt over de uitvoering van de waterhuishoudkundige maatregelen voor de aanvang van de winning. Alle kosten hiervoor zullen door de NAM moeten worden gedragen.

Tijdige en transparante communicatie door de NAM in de regio is van belang.

Gelet op de optredende bodemdaling en de gevolgen daarvan moeten betrokken inwoners/grondeigenaren daarover actief worden geïnformeerd. Niet alleen bij aanvang, maar ook tijdens en na afloop van de productie. Hierdoor zijn betrokkenen in staat om de gevolgen van de bodemdaling voor hun belang in te schatten en dat tijdig naar voren te brengen.

Wij adviseren u om in het instemmingsbesluit aan de winning extra voorwaarden te stellen.

In het bijgevoegde gezamenlijke advies is een aantal voorwaarden opgenomen. Door het overnemen van deze voorwaarden worden de effecten en risico's van de gaswinning voor mens en milieu aanvaardbaar en beheersbaar.

Wij stellen het op prijs dat wij nu ook kunnen adviseren over winningsplannen. Hierdoor kunt u regionaal van belang zijnde aspecten betrekken in uw instemmingsbesluit. Met belangstelling zien wij uw ontwerp-instemmingsbesluit voor dit plan tegemoet.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

Gezamenlijk advies over het winningsplan De Wijk Fase 2 (2016)

1. Bodemdaling

Advies

Over de bodemdaling die als gevolg van de gaswinning optreedt adviseren wij u:

- a. de voorwaarden d t/m g van het advies¹ van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) volledig over te nemen;
- b. een maximale bodemdaling te verbinden aan uw instemmingsbesluit met een numerieke waarde en bijbehorende bandbreedte voor de maximaal jaarlijkse bodemdaling en voor de totale bodemdaling in 2060 en de naleving hiervan ter controle voor te leggen aan het SodM;
- c. de voorwaarde op te nemen dat de gaswinning tijdelijk of gedeeltelijk wordt stilgelegd als op enig moment uit de monitoring en tussentijdse evaluatie blijkt dat overschrijding dreigt van de vooraf verwachte maximale jaarlijkse en/of totale bodemdaling, en de gaswinning alleen te hervatten na positief advies van het SodM.

Toelichting

Het 'Aardgas+ project' is een innovatieve wijze om meer aardgas te kunnen winnen en gelijktijdig de bodemdaling te beperken. Bij De Wijk Fase 2 zal volgens het winningsplan de druk in de reservoirs op peil blijven door de stikstofinjectie, en zullen 'pore collapse' en 'kruip', hierna te noemen 'pore collapse', niet optreden². Deze verschijnselen zijn geconstateerd in het Harlingen veld, dat uit hetzelfde type gesteente bestaat. In 2008 is hier de winning stilgelegd vanwege de grote overschrijding van de verwachte bodemdaling. De voorgenomen stikstofinjectie in het gasveld De Wijk moet een dergelijke situatie voorkomen. Echter, TNO concludeert³ dat er grote onzekerheden zijn over de geomechanische eigenschappen van het gesteente. TNO gebruikt veel hogere waarden voor een aantal van de gebruikte parameters, wat resulteert in een hogere maximale bodemdaling dan is vermeld in dit winningsplan De Wijk fase 2 (2016), hierna te noemen 'dit winningsplan'. Daarnaast is het reservoir niet gelijkmatig van samenstelling (heterogeen). Dit kan een beperkende werking hebben op het beoogde gelijkmatige drukverloop, middels een gebalanceerde injectie en productie. TNO en het SodM benadrukken dan ook het belang van een goede monitoring van de bodemdaling en van herhaaldelijke metingen. Dit onderschrijven wij volledig.

Onder C4. van het winningsplan schrijft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM): "Indien de metingen aanleiding geven tot een aanpassing van de nog te verwacht-

¹ Advies van het Staatstoezicht op de Mijnen aan de Directie Energie en Omgeving van het ministerie van Economische Zaken van 16 december 2016.

² Door 'pore collapse' verkrumelt het reservoir als het ware en door 'kruip' wordt het na-ijlend verder samengedrukt. Dit kan plaats vinden naast de normale bodemdaling bij gaswinning als gevolg van het afnemen van de druk in het gesteente en het daardoor in elkaar drukken daarvan.

³ Bijlage bij het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen; advies van de Adviesgroep Economische Zaken van de Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO-AGE) van 24 oktober 2016.

ten bodemdaling, zal de NAM mogelijke mitigerende maatregelen bespreken met het waterschap en SodM." Deze zinsnede suggereert dat de NAM onverwachte bodemdaling door verzachtende maatregelen opvangt, ingeval de bodemdaling boven de huidige verwachting uitkomt. Ook de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) benoemt in haar advies⁴ de mogelijkheid van een grotere bodemdaling dan nu voorzien, vanwege het "onzekere geomechanische gedrag van met name de Ommelanden Kalk." Naast deze mogelijke grotere bodemdaling zijn de voorspelde gevolgen van de gaswinning al aanzienlijk voor de waterhuishouding en de daarmee samenhangende gebruiksfuncties van de bodem in en rond het gebied van de winning. Wij achten het daarom zeer ongewenst dat de bodemdaling (nog) hoger uit gaat komen dan de voorspelling voor 2060, zoals die is aangegeven in dit winningsplan. Wij verzoeken u daarom getalsmatig vast te leggen wat de maximaal toegestane jaarlijkse en totale bodemdaling voor het gebied is.

Het voorzorgprincipe betekent dat eventuele risico's gerelateerd aan die activiteit beheersbaar moeten blijven. Uit de monitoring of andere tussentijdse evaluatie en inzichten kan blijken dat de maximaal toegestane jaarlijkse of totale bodemdaling dreigt te worden overschreden. De bodemdaling is dan niet beheersbaar. Mogelijk treedt 'pore collapse' op. Dit is een onomkeerbaar proces, waarbij ook nog jaren na het stilleggen van de winning bodemdaling blijft optreden. Als uit monitoring blijkt dat model en realiteit niet overeenstemmen, is de beheersbaarheid in het geding. Wij zijn van mening dat op dat moment de winning niet zonder meer voortgezet kan worden. Daarom moet de activiteit op dat moment gestaakt worden. Winning kan pas hervat worden na positief advies van het SodM.

2. Gevolgen voor de waterhuishouding

Advies

Met betrekking tot de effecten die optreden als gevolg van de bodemdaling, adviseren wij u aan uw instemmingsbesluit de voorwaarden te verbinden dat:

- a. de NAM, voordat daadwerkelijk met gaswinning wordt begonnen, een gedetailleerd inzicht geeft in de effecten van de veranderende waterhuishouding op de verschillende gebruiksfuncties in de regio voor beide interventiescenario's⁵;
- b. de gaswinning pas kan aanvangen nadat de decentrale overheden de keuze hebben gemaakt over welk interventiescenario gehanteerd gaat worden bij de compensatie van de waterhuishoudkundige effecten;
- c. de NAM voor aanvang van de winning afspraken maakt met de betrokken partijen, over hoe de keuze van het interventiescenario doorwerkt in het op te stellen inrichtingsplan voor de waterhuishouding, hoe de verantwoordelijkheden liggen en wat de kosten zijn om de gevolgen van de gaswinning te voorkomen, te verzachten, dan wel te compenseren;
- d. het waterhuishoudkundig inrichtingsplan en de planning van de compenserende, verzachtende of preventieve maatregelen volledig aansluiten bij het monitorings-

⁴ Slotsom in het Tcbb-advies winningsplan De Wijk Fase 2 aan de minister van Economische Zaken van 27 januari 2017. De Ommelanden Kalk is de naam van het betreffende gesteente.

programma bodemdaling, zoals beschreven in het winningsplan van 2016 en aangevuld met de adviezen van het SodM onderdelen d t/m g.

- e. de NAM alle kosten draagt die voortvloeien uit de zaken vermeld onder de punten a, b, c en d.

Toelichting

De waterhuishoudkundige effecten van dit winningsplan zijn in een effectenstudie in hoofdlijnen in beeld gebracht⁵. Daarbij zijn de volgende onderdelen en effecten benoemd:

- verminderde drooglegging;
- grotere afvoer uit het gebied;
- beperking van de bergingscapaciteit van de bodem;
- verandering van de kwel/wegzijging;
- zakking van de Ossensluis in de Hoogeveense Vaart;
- zakking van circa 13 km waterkering rond de Hoogeveense Vaart.

In het rapport is de uitwerking op de waterhuishouding in cijfers uitgedrukt op basis van twee schetsen van mogelijke toekomstige ingrepen ('interventiescenario's'). Bij interventiescenario 1 wordt de keuze gemaakt niets te doen. Daarmee zullen de peil regulerende kunstwerken in het gebied geleidelijk mee zakken met de bodemdaling. Er is binnen dit scenario dan ook sprake van 'meebewegende waterpeilen'. Bij interventiescenario 2 worden de peil regulerende kunstwerken actief aangepast aan de bodemdaling. De waterpeilen in het gebied blijven daarbij gehandhaafd ten opzichte van Normaal Amsterdams Peil (NAP). Er is sprake van 'actief handhaven waterpeilen'.

Uit de effectenstudie op hoofdlijnen blijkt dat er aanzienlijke verschillen zitten tussen de interventiescenario's, vooral voor het effect op de waterhuishouding en de gebruiksfuncties in het gebied. Bij interventiescenario 1 zijn de waterhuishoudkundige gevolgen het kleinst (minst negatief) in het dalingsgebied zelf, maar juist het grootst in de omgeving van het dalingsgebied⁶. Dit laatste komt door de grondwaterstandsdeling en veranderingen in de kwel/wegzijging-verhouding aan de buitenkant van het dalingsgebied. Bij interventiescenario 2 is het effect andersom. Hier zijn de effecten in het dalingsgebied zelf het grootst (meest negatief) omdat het natter wordt, maar in de omgeving van het dalingsgebied verandert nagenoeg niets.

In beide interventiescenario's zijn de waterhuishoudkundige gevolgen omvangrijk en zijn ze in meerdere of mindere mate van invloed op de gebruiksfuncties over een aanzienlijk gebiedsoppervlak. Natuurgebieden met een (inter)nationale status rond het winningsgebied kunnen nadelen ondervinden van de verandering in kwel en wegzijging (Reestdal en Boswachterij Ruinen met Echtenerzand en De Westerbergen, onderdeel van NatuurNetwerkNederland). Daarnaast zijn nat- en droogtegevoelige landbouw en de 'groene' land-

⁵ Effectenstudie bodemdaling De Wijk op de waterhuishouding van 30 april 2015.

⁶ De 2 cm contour van de bodemdalingskaarten voor de daling ten gevolge van de winning De Wijk Fase 2 vormt de grens tussen het dalingsgebied en de omgeving van het dalingsgebied.

schapselementen in en rond het dalingsgebied een belangrijk aandachtspunt. Het is noodzakelijk dat we een beter inzicht krijgen in de effecten van de veranderende waterhuishouding op de verschillende gebruiksfuncties in de regio. Daarom zal voor de aanvang van de gaswinning een inventarisatie moeten worden gemaakt van de gevolgen van de beide interventiescenario's, waarbij nadrukkelijk wordt stilgestaan bij de belangen die de verschillende decentrale overheden behartigen. De keuze voor een interventiescenario is een zaak van maatschappelijke afweging waarin gemeente, provincie en waterschap gezamenlijk een rol hebben. Dit vergt enige tijd, maar wij achten een goed afgewogen keuze noodzakelijk vanwege de impact en mogelijke effecten op de leefomgeving, natuur en landbouw. Bij het uit te voeren omgevingsmanagement voor deze winning kan wellicht aangesloten worden bij dit keuzeproces.

Pas wanneer de decentrale overheden een keuze hebben gemaakt over welk interventiescenario gehanteerd gaat worden, kan worden overgegaan tot het opstellen van een concreet waterhuishoudkundig inrichtingsplan, inclusief maatregelenpakket en kostencalculatie om de waterhuishoudkundige gevolgen te vereffenen, te verzachten of te voorkomen. De maatregelen moeten in de tijd aansluiten bij de werkelijk optredende bodemdaling. Daarom is er een periodieke actualisatie van het waterhuishoudkundig inrichtingsplan nodig. Deze periodieke actualisatie dient plaats te vinden op basis van de bevindingen en tussentijdse prognoses uit het monitoringsprogramma bodemdaling, zoals beschreven in dit winningsplan en aangevuld met de adviezen van het SodM onderdeel d t/m g. Voor de correcte uitvoering van de periodieke actualisatie zijn nadere afspraken nodig tussen de NAM en de relevante partijen. Vooral over de vergoeding door de NAM van de gemaakte of te maken kosten van partijen uit de regio. Uitgangspunt bij die afspraken is dat de NAM alle kosten draagt, die door de betrokken decentrale overheden worden gemaakt voorafgaand aan, tijdens of na de gaswinning en die gericht zijn op het compenseren, verzachten of voorkomen van de gevolgen van de gaswinning. Deze afspraken dienen voorafgaand aan de gaswinning gemaakt te zijn.

3. Lekkage van stikstof

Advies

Met betrekking tot mogelijke lekkage van geïnjecteerde stikstof (N₂) uit het reservoir adviseren wij u:

- a. de NAM een inventarisatie te laten maken van putten die vóór 1976 geboord of verlaten ('geabandonneerd') zijn en die de reservoirs van De Wijk Fase 2 doorboord hebben;
- b. voorafgaand aan de gaswinning de NAM te laten rapporteren over de kwaliteit ('integriteit') van de afsluitende werking van de betreffende putten, inclusief het oordeel van het SodM daarover.

Toelichting

In Nederland worden hoge eisen gesteld aan het boren en afwerken van diepe boringen. Echter, voor 1979 was de wetgeving op deze punten minder stringent. TNO heeft⁷ aangegeven dat met name putten die voor 1976 geboord zijn gevoeliger zouden (kunnen) zijn voor lekkage. TNO achtte het raadzaam de kwaliteit (integriteit) van dergelijke putten nader te onderzoeken ingeval ze voorkomen in velden waarin gassen blijvend worden opgeslagen. In de situatie van De Wijk Fase 2 dient de stikstof in het reservoir achter te blijven om ook op langere termijn de reservoirdruk op peil te houden. Uit tabel B.2 van het winningsplan blijkt dat meerdere putten voor 1976 geboord zijn. Een rapportage over de integriteit van de betreffende putten is daarom nodig.

4. Injectie van stikstof

Advies

Ten aanzien van de injectie van N₂ adviseren wij u met betrekking tot de te hanteren injectiedrukken:

- a. voorwaarde c. in het advies van het SodM volledig over te nemen.

Toelichting

Wanneer eventueel hogere injectiedrukken dan 63 bar toegepast worden, mag dat niet leiden tot lekkage uit het reservoir. Te hoge druk kan ook tot scheurtjes in het reservoir leiden ('fracturing'). Dit is niet gewenst in verband met de gevoeligheid van het reservoirgesteente en het ondiepe voorkomen van ongeveer 500 meter.

5. Veiligheid

Advies

Met betrekking tot veiligheid adviseren wij u:

- a. de NAM te verplichten om, voorafgaand aan uw eventuele instemming, inzicht te laten geven in het risico op lekkage langs een put vanwege te hoge injectiedruk dan wel vanwege 'pore collapse';
- b. de NAM voor de aanvang van de gaswinning haar analyse van alle veiligheidsaspecten, inclusief 'worst case scenario', voor de verschillende locaties van De Wijk Fase 2 en daaruit volgende maatregelen en consequenties beschikbaar te stellen aan de veiligheidsregio's Drenthe en IJsselland en de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe.

Toelichting

In het winningsplan is aangegeven dat 1) indien 'pore collapse' optreedt dit zich waarschijnlijk zal beperken tot enkele meters rondom de winningsputten en 2) de hoogste injectiedrukken bij de injectieputten zullen voorkomen. Juist in de directe omgeving van de putten is het risico het grootst dat de zelfhelende plastische eigenschappen van het

⁷ Onder andere in de Verkenning naar de mogelijkheden voor de opslag van CO₂ en het gebruik van aardwarmte in de provincie Drenthe, rapport 2006-U-R0023/B, blz. 20

gesteente in het geding komen, wat kan leiden tot onveilige situaties. Wij vinden een beter inzicht in deze risico's noodzakelijk.

De veiligheidsaspecten van de winning De Wijk Fase 2 zijn onderdeel van de omgevingsvergunning. De veiligheidsregio's en de decentrale overheden zijn bij die procedure mogelijk niet of slechts deels betrokken bij de aanpassing die plaats vindt in het kader van de uitbreiding van bestaande locaties of de aanleg van nieuwe locaties. Het is echter wel van belang dat deze instanties van de veiligheidsaspecten en eventuele plannen in het geval van een calamiteit, zoals in het geval van een 'worst case', op de hoogte zijn van de omvang en ernst van de calamiteit.

6. Vergoeding van kosten en schade

Advies

Met betrekking tot kosten als gevolg van bodemdaling en het mogelijk optreden van schade aan gebouwen en infrastructuur als gevolg van de winning adviseren wij u in uw besluit op te nemen:

- a. de verplichting tot volledige vergoeding door de NAM van alle te maken en gemaakte kosten door het waterschap Drents Overijsselse Delta, inwoners of andere relevante partijen, die voortvloeien uit alle maatregelen die genomen worden om de gevolgen van de verwachte bodemdaling te verzachten of te voorkomen, alsmede een volledige schadeloosstelling conform het gekozen interventiescenario en alle gevolgschade;
- b. de verplichting dat de NAM voorafgaand aan de winning in dat kader inzichtelijk maakt 1) met welke partijen afspraken gemaakt zijn of zullen worden 2) welke afspraken reeds bestaan en 3) lopende het proces van scenariokeuze welke afspraken gemaakt worden aangaande de uit het gekozen scenario voortvloeiende gevolgen en maatregelen;
- c. dat in geval van schademelding door inwoners of andere partijen opdracht wordt gegeven tot het doen van onafhankelijk onderzoek naar de oorzaak van die schade;
- d. dat de kosten voor onderzoek en de vergoeding van schade genoemd onder punt c. volledig worden gedragen door de NAM.

Toelichting

Uit het winningsplan en de adviezen van het SodM en TNO volgt dat de kans op bodemtrillingen, en daarmee eventueel gepaard gaande schade, als verwaarloosbaar wordt ingeschat. Ook wordt gesteld dat de bodemdaling vanwege de grootschalige schotelvorming niet tot schade aan gebouwen en infrastructuur zal leiden. Echter, door het ongelijkmatig karakter ('heterogeniteit') van de producerende reservoirs en de ondiepe ligging, bestaat het risico op een niet-gelijkmatige drukverdeling en verschil in bodemdaling ('inhomogene compactie'). Hierdoor kunnen kleinschaligere bodemdalingskommen ontstaan. Mogelijk kunnen deze wel leiden tot schade aan gebouwen en infrastructuur. Hierbij valt te denken aan de spoorlijn die dwars door het winningsgebied loopt en aan eventueel aanwezige vrij-verval-rioleringen.

Ook andere decentrale overheden dan het waterschap kunnen kunstwerken onder hun beheer hebben. Zo is de Ossesluis in het winningsgebied in provinciaal eigendom en beheer. Uiteraard dient de NAM alle partijen die kosten maken als gevolg van de gaswinning schadeloos te stellen en hierover mag geen onduidelijkheid bestaan. Bij schademelding in verband met de winning, is een specifieke onderzoeksopdracht nodig zoals vermeld onder c.

7. Bodemtrillingen

Advies

In het kader van het mogelijk optreden van trillingen als gevolg van het toepassen van injectiedrukken hoger dan 61 bar (+/- 2-3 bar) adviseren wij u:

- a. bij putinjectiedruk verhoging met gevoeliger seismische apparatuur te monitoren dan nu het geval is, overeenkomstig de slotsom in het advies van de Tcbb.

Toelichting

De kans op trillingen ten gevolge van stikstofinjectie wordt laag geacht, maar ervaring hiermee in Nederland op deze diepte is gering. Gedetailleerde monitoring van het gedrag van het reservoir tijdens injectie, waarbij ook geringe trillingen worden geregistreerd die kleiner zijn dan $M=1.5$, draagt bij aan onze kennis over de ondergrond. Dit is gewenst gezien het belang van de ondergrond bij onze toekomstige duurzame energievoorziening.

8. Lusten en lasten verdeling

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij adviseren u:

- a. zorg te dragen voor een evenredige en acceptabele verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeiën naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt in principe vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is duidelijk. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten en er inzicht komt in hoe dat gebeurt.

9. Wet Natuurbescherming

Advies

Met betrekking tot de emissie van NO_x-verbindingen adviseren wij u:

- a. voor een correcte procedurele afhandeling zorg te dragen via een melding of vergunning onder de Programma Aanpak Stikstof, indien de effecten groter zijn dan de grenswaarde die hiervoor is vastgesteld.

Toelichting

De activiteiten die gepaard gaan met de aanleg- en gebruiksfase van het Aardgas+ project, bijvoorbeeld transportbewegingen en affakkelen, gaan gepaard met de emissie van NO_x-verbindingen. Dit kan leiden tot verzurende en vermestende effecten op Natura 2000-gebieden in Overijssel en Drenthe. Het betreft hier activiteiten in de diepe ondergrond zodat de bevoegdheid voor de bescherming van Natura 2000-gebieden in dit geval bij u ligt.

10. CommunicatieAdvies

Met betrekking tot de communicatie adviseren wij u:

- a. de NAM voor te stellen tijdig en transparant te communiceren over het winningsplan met alle betrokken partijen, inclusief bewoners, ondernemers, eigenaren en pachters in het betreffende gebied;
- b. de NAM te verplichten om alle verwachte bodemdaling in de omgeving van het gasveld De Wijk op een heldere manier inzichtelijk te maken voor een breed publiek.

Toelichting

Inwoners en betrokkenen hebben in het kader van de nieuwe Mijnbouwwet de gelegenheid een zienswijze in te dienen op het moment dat uw ontwerp-instemmingsbesluit gepubliceerd wordt. Het is een goede zaak dat uw ministerie gedurende de periode van terinzage legging een voorlichtingsavond organiseert, samen met de NAM en andere partijen die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het voorliggende winningsplan en onderliggende studies. Hierbij kan gedacht worden aan het SodM, Tcbb, Sweco en TNO. Het zou de transparantie en het gevoel van betrokkenheid nog verhogen, als ook vóór die tijd al bekendheid aan het winningsplan wordt gegeven. Ook een 'publieksvriendelijke samenvatting' van het winningsplan kan bijdragen aan een goede dialoog tussen inwoners, betrokkenen en de NAM.

Een langjarige zorgvuldige communicatie door de NAM met de omgeving is nodig. Hierdoor kunnen vroegtijdig eventuele signalen worden opgevangen van problemen of overlast door gaswinning, zodat hier dan op gereageerd kan worden. Zo kan de acceptatie van winningsactiviteiten worden verbeterd.